

TANT DE GUST...

SENYORA VÍCTOR CATALÀ

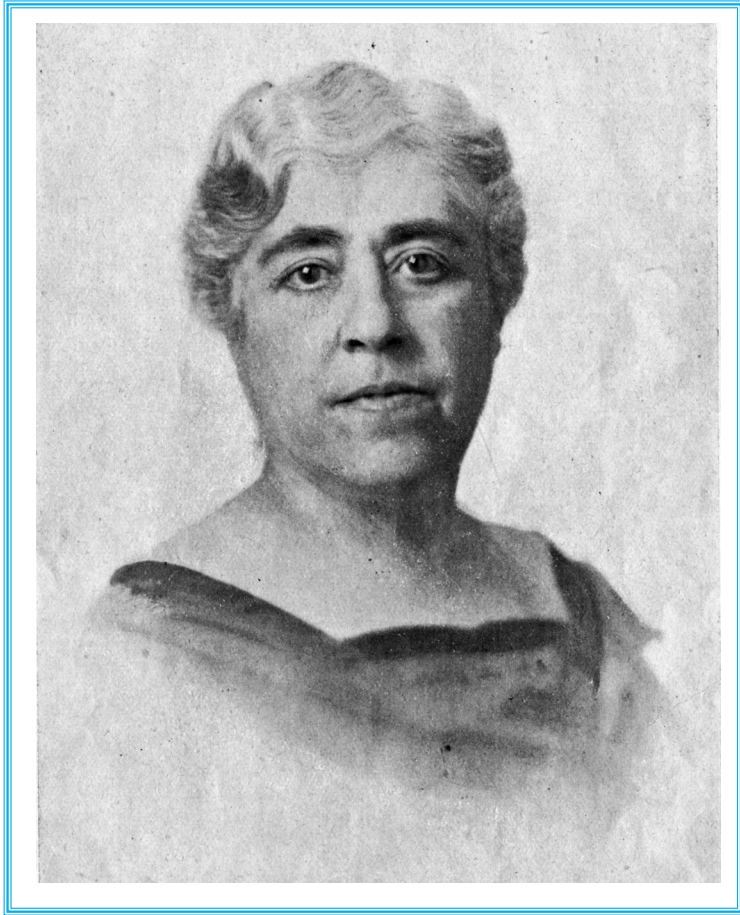
M. CARME BERNAL I CARME RUBIO

IL·LUSTRACIONS: GEMMA CAPDEVILA

Publicacions de l'Abadia de Montserrat

TANT DE GUST
DE CONÈIXER-LA,
SENYORA VÍCTOR
CATALÀ

Victor Catalá

M. CARME BERNAL
CARME RUBIO

TANT DE GUST
DE CONÈIXER-LA,
SENYORA VÍCTOR
CATALÀ

IL·LUSTRACIONS: GEMMA CAPDEVILA

Publicacions de l'Abadia de Montserrat

Aquest llibre ha estat pensat, produït i confeccionat a Catalunya.
Fent-ho així, promovem els nostres autors, ajudem a crear i mantenir llocs de treball a les nostres indústries gràfiques i estalviem transports i les consegüents emissions de CO₂

Primera edició, març de 2020

© M. Carme Bernal Creus i Carme Rubio Larramona, 2020, per al text

© Gemma Capdevila Vinaja, 2020, per als dibuixos

Lectura fàcil. Aquest logo identifica els materials elaborats d'acord amb la normativa internacional de l'IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions), adreçats a col·lectius amb dificultats lectores i de comprensió.

Direcció artística: Montse Ginesta

Disseny de la col·lecció: Jordi Avià

La propietat d'aquesta edició és de Publicacions de l'Abadia de Montserrat,

Ausiàs Marc, 92-98 - 08013 Barcelona

ISBN: 978-84-9191-103-6

Dipòsit legal: B.1.312-2020

Gràfiques 92, SA - Av. Can Sucarrats, 91

08191 Rubí

Fotografia de la coberta: Arxiu Serra d'Or

TANT DE GUST DE CONÈIXER-LA, SENYORA VÍCTOR CATALÀ

Caterina Albert i Paradís (1869-1966),
coneguda amb el nom de «Víctor Català»,
va escriure més de cent narracions,
dos llibres de poesia, dues novel·les,
vuit peces de teatre i alguns articles periodístics.

Aquesta escriptora, que residia a l'Escala
i feia estades a Barcelona,
va viure l'ambient intel·lectual de Catalunya
a cavall entre dos segles: el XIX i el XX.
Tenia moltes inquietuds culturals:
li agradava pintar, dibuixar i fer escultura.
Ara bé, va triar la literatura com a forma d'expressió.
Per a ella escriure era una veritable passió,
un ofici que coneixia bé i estimava.

Dins de la literatura catalana del segle xx,
les novel·les i narracions curtes de Víctor Català
són considerades obres mestres del gènere.

Aquest llibre que tens a les mans
et permetrà conèixer
la vida i l'obra d'aquesta escriptora.
Va ser una dona avançada en el seu temps,
que va trobar la manera d'escriure amb llibertat.
En una societat que no tolerava
la presència de les dones en el món de l'art,
ella es va inventar el pseudònim «Víctor Català».
Aquesta identitat masculina li va permetre
poder escriure sense traves.
Sempre va defensar que l'art no tenia límits.

MARIA CARME BERNAL I CARME RUBIO

VÍCTOR CATALÀ, UNA VIDA

Els anys d'infantesa

Caterina Albert i Paradís va néixer a l'Escala, un poble mariner de la comarca de l'Alt Empordà, el dia 11 de setembre de l'any 1869.

Va viure i créixer a la casa familiar, situada al número 37 del carrer Major, que avui porta el nom del pintor Enric Serra.

L'edifici era un casal del segle XVIII, amb planta baixa, un pis i golfes.

A la part de darrere tenia un jardí amb arbres i una font:

«Jo estimo el jardí com la nineta dels meus ulls. No l'estimo pas perquè siga molt bell, sinó perquè és jardí i perquè és nostre; és a dir: perquè està secretament unit a ma vida secreta d'ànima contemplativa.»

La gent coneixia la casa amb
el nom de «Can Paradisi»,
perquè aquest era el cognom del besavi italià.
El pare, Lluís Albert i Parareda,
era advocat i propietari rural.
D'idees liberals, es va dedicar a la política.
Va arribar a ser alcalde de l'Escala i també diputat.
La mare, Dolors Paradís i Farrés,
s'ocupava de la casa i de la família.
La Caterina va tenir tres germans més petits:
en Francesc, en Martí i l'Amèlia.

La noia se sentia molt unida a l'àvia materna,
Caterina Farrés i Sureda,
que li explicava moltes rondalles:
«Era impossible, ni a bones ni a males,
lluitar amb la meva àvia
—la més **destra** i conscient educadora que jo haja conegut—,
puix sabíem del cert, per endavant,
que havíem de sortir-ne vençuts i... en ridícul, **per tornes**.»

---

destra: es diu de la persona que sap fer molt bé alguna cosa.

per tornes: per acabar-ho d'arreglar, de més a més.

La Caterina va anar poc temps a l'escola,
perquè s'avorria i deia que no hi aprenia res.
Més endavant, quan ja era adolescent, va estar un any
interna en un col·legi de monges de Girona.
Allí hi va aprendre francès, redacció i guitarra.

Els primers passos artístics

Com a noia de casa bona, es va quedar a casa
i va decidir estudiar pel seu compte francès i italià.
Les primeres produccions de pintura i escultura
van sorgir quan era adolescent.
En aquest moment és quan es manifesten
les seves inquietuds literàries,
per les quals, més tard abandonarà el treball plàstic.
Va ser alumna del pintor Antonio de Alarcón
i va aprendre a modelar amb Josep Carcassó.
Les pintures a l'oli que es conserven d'aquesta època
són, sobretot, natures mortes, i figures humanes.
També va rebre classes de flauta i de piano.

A dotze anys ja es volia dedicar a escriure
i, si en un començament ho va fer en castellà,
ben aviat es va decidir per la llengua catalana.
La Caterina escrivia molta poesia.
Va publicar algunes composicions en revistes,
com ara *La Renaixença* i *L'Esquella de la Torratxa*.
Quan va escriure el monòleg *El Parricidi*,
que seria l'esborrany del seu primer drama rural,
la noia tan sols tenia 14 anys.

Pocs anys després començarà a utilitzar
un pseudònim, «Virgili Alacseal».
«Virgili» era el nom d'un poeta clàssic llatí,
i ella també se sentia una «poeta».
«Alacseal» era, llegit al revés, el nom «la Escala»,
i ella vivia en aquest poble de mar.

El seu pare va morir el 1889, quan tenia 47 anys.
Aquella nit, la Caterina li va pintar un retrat a l'oli.
Volia deixar gravada per sempre
la imatge estimada del pare.

Des d'aquell moment l'escriptora, que tenia 20 anys,
va haver d'administrar els béns de la família.

De primer comptava amb l'ajut de l'àvia,
però més endavant, quan la dona va morir,
ho va continuar fent ella tota sola.

Una gran passió, l'arqueologia

Després de la mort del pare,
Caterina Albert va comprar un terreny de conreu
que estava situat a prop d'Empúries.
Com que els pagesos trobaven
moltes restes arqueològiques mentre treballaven,
ella va fer excavar aquells camps amb cura.
Volia conèixer les restes d'altres cultures antigues.
A poc a poc catalogava i dibuixava
cadascuna de les peces trobades.
Al jardí de casa seva va fer construir un edifici
per guardar tots aquests materials.

També es va dedicar a comprar
altres peces antigues per a la col·lecció.

Així va ser com Caterina Albert
va crear el primer museu arqueològic d'Empúries.

Aquesta afició de l'escriptora té molt mèrit,
perquè, l'arqueologia, a la seva època,
no era tan valorada com ara.

Totes les peces d'aquest museu van ser requisades
durant la guerra civil espanyola
i mai més no s'ha sabut on van anar a parar.

L'interès pel teatre

Caterina Albert era una gran lectora.

Havia fet amistat amb un llibreter de Figueres
que molt sovint li feia arribar llibres.

Sentia admiració per les obres d'Àngel Guimerà,
l'autor de teatre que, sens dubte, més la va influir.

L'escriptora va traduir al castellà
una única peça de teatre: *Le vergini*.

Era una comèdia del dramaturg italià Marco Praga.

Al jardí de casa seva, asseguda entre dues amigues;
la que està agenollada és la seva germana Amèlia. (Arxiu Serra d'Or).

Exlibris de Víctor Català. (Arxiu Serra d'Or).

Índex

Tant de gust de conèixer-la, senyora Víctor Català	5
Víctor Català, una vida	7
Caterina Albert i les escriptores del seu temps	30
Textos	33
Abans de conèixer <i>Solitud</i>	35
L'argument i alguns fragments de <i>Solitud</i>	38
Pujada a la muntanya i descobriment del paisatge	38
Arribada a dalt de l'ermita	40
Primer contacte amb la casa de l'ermita	41
El vailet que acompanyava el pastor	43
La Mila es fa mestressa de l'ermita	44
L'Ànima entra a la vida de la protagonista	46
La festa de Sant Ponç	47
Les conseqüències de la festa de Sant Ponç	49
La vida a la muntanya	51
L'arribada de l'hivern	52
El trencament d'un somni	55
Una tarda de tempesta	57
La mort del pastor	59
El robatori dels diners del pastor	61
La Mila, nova víctima de l'Ànima	63
El descens de la muntanya	65
Víctor Català folklorista	66
Refranys i dites	67
Abans de llegir «Lo captiu»	68
Lo captiu [fragment]	70
Abans de llegir «Lenín»	75
Lenín [fragment]	77
Bibliografia	83

Caterina Albert i Paradís,
que signava les seves obres
amb el pseudònim «Víctor Català»,
és una de les figures més representatives
de la literatura catalana de tots els temps.
Et convidem, lector, a descobrir
la personalitat d'una escriptora que,
malgrat els prejudicis de la seva època,
va saber trobar la manera
d'expressar-se amb llibertat.
També podràs gaudir d'una petita mostra
de les joies que va crear: narracions, poesies i adagis.
I, sobretot, podràs adonar-te del gran valor
de la seva novel·la, *Solitud*.

ISBN 978-84-9191-103-6

